

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 5 ΙΟΥΛΙΟΥ 2006
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

I. ΚΕΙΜΕΝΟ

Γεώργιος Βιζυηνός

Τό ἀμάρτημα τῆς μητρός μου (ἀπόσπασμα)

Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη ὅποια ἐντύπωσιν ἔκαμεν ἐπὶ τῆς παιδικῆς μου φαντασίας ἢ πρώτη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διανυκτέρευσις.

Τό ἀμυδρόν φῶς τῶν ἔμπροσθεν τοῦ εἰκονοστασίου λύχνων, μόλις ἔξαρκοῦν νά φωτίζη αὐτό καί τὰς πρό αὐτοῦ βαθμίδας¹, καθίστα τό περί ἡμᾶς σκότος ἔτι ὑποπτότερον καί φοβερώτερον, παρὰ ἐάν ἡμεθα ὄλως διόλου εἰς τὰ σκοτεινά.

Ὅσάκις τό φλογίδιον μιᾶς κανδήλας ἔτρεμε, μοί ἐφαίνετο, πῶς ὁ Ἅγιος ἐπὶ τῆς ἀπέναντι εἰκόνας ἤρχιζε νά ζωντανεύη, καί ἐσάλευε, προσπαθῶν ν' ἀποσπασθῇ ἀπό τὰς σανίδας, καί καταβῆ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, μέ τὰ φαρδυά καί κόκκινά του φορέματα, μέ τόν στέφανον περί τήν κεφαλὴν, καί μέ τοὺς ἀτενεῖς² ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ καί ἀπαθοῦς προσώπου του.

Ὅσάκις πάλιν ὁ ψυχρός ἄνεμος ἐσύριζε διὰ τῶν ὑψηλῶν παραθύρων, σείων θορυβωδῶς τὰς μικράς αὐτῶν ὑέλους, ἐνόμιζον, ὅτι οἱ περί τὴν ἐκκλησίαν νεκροὶ ἀνερχοῦντο τοὺς τοίχους καί προσεπάθουν νά εἰσδύσωσιν εἰς αὐτήν. Καί τρέμων ἐκ φρίκης, ἔβλεπον ἐνίοτε ἀντικρὺ μου ἓνα σκελετόν, ὅστις ἤπλωνε νά θερμάνη τὰς ἀσάρκους τοῦ χεῖρας ἐπὶ τοῦ «μαγκαλίου», τό ὁποῖον ἔκαιε πρό ἡμῶν.

Καί ὅμως δέν ἐτόλμων νά δηλώσω οὐδέ τήν παραμικροτέραν ἀνησυχίαν. Διότι ἠγάπων τήν ἀδελφήν μου, καί ἐθεώρουν μεγάλην προτίμησιν νά εἶμαι διαρκῶς πλησίον της καί πλησίον τῆς μητρός μου, ἥτις χωρὶς ἄλλο θά μέ ἀπέστελλεν εἰς τόν οἶκον, εὐθύς ὡς ἠθελεν ὑποπτευθῆ ὅτι φοβοῦμαι.

---

¹ Σκαλιά, σκαλοπάτια.

² Ἐντονούς.

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Ἐπέφερον λοιπόν καί κατά τάς ἐπομένας νύκτας τάς φοικιάσεις ἐκείνας μετά ἀναγκαστικῆς στωικότητος καί ἐξετέλουν προθύμως τά καθήκοντά μου, προσπαθῶν νά καταστῶ ὅσον τό δυνατόν ἀρεστότερος.

Ἦναπτον πῦρ, ἔφερον νερόν καί ἐσκούπιζα τήν ἐκκλησίαν, ὅταν ἦτο καθημερινή. Τάς ἑορτάς καί Κυριακάς, κατά τόν ὄρθρον, ἐχειραγῶγουν τήν ἀδελφήν μου, νά σταθῆ κάτω ἀπό τό εὐαγγέλιον, τό ὁποῖον ἀνεγίνωσκεν ὁ λειτουργός ἀπό τῆς Ὁραίας Πύλης. Κατά τήν λειτουργίαν, ἤπλωνα χαμαί τό «χράμι»³, ἐπί τοῦ ὁποίου ἐπιπτεν ἡ ἀσθενῆς πρόμυτα⁴, διά νά περάσουν τά Ἅγια ἀπό ἐπάνω της. Κατά δέ τήν ἀπόλυσιν, ἔφερον τό προσκέφαλόν της ἐνώπιον τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Ἱεροῦ θύρας, διά νά γονατίζη ἐπ' αὐτοῦ, ὡς πού νά «ξεφορέση ὁ παπᾶς ἐπάνω της»⁵ καί νά τῆς σταυρώσῃ τό πρόσωπον μέ τήν Λόγχην, ψιθυρίζων τό «Σταυρωθέντος σου Χριστέ, ἀνηρέθη ἡ τυραννίς, ἐπατήθη ἡ δύναμις τοῦ Ἐχθροῦ, κτλ.».

Καί εἰς ὅλα ταῦτα μέ παρηκολούθει ἡ πτωχή μου ἀδελφή μέ τήν ὠχράν καί μελαγχολικήν της ὄψιν, μέ τό ἀργόν καί ἀβέβαιον βῆμά της, ἐλκύουσα τόν οἶκτον τῶν ἐκκλησιαζομένων καί προκαλοῦσα τάς εὐχάς αὐτῶν ὑπέρ ἀναρρώσεώς της ἀναρρώσεως, ἥτις δυστυχῶς ἤργει νά ἐπέλθῃ.

Ἀπ' ἐναντίας, ἡ ὑγρασία, τό ψῦχος, τό ἀσύνηθες καί, μά τό ναί, φοικαλέον τῶν ἐν τῷ ναῷ διανυκτερεύσεων δέν ἤργησαν νά ἐπιδράσουν βλαβερῶς ἐπί τῆς ἀσθενοῦς, τῆς ὁποίας ἡ κατάστασις ἤρχισε νά ἐμπνέῃ τώρα τούς ἐσχάτους φόβους.

Ἡ μήτηρ μου τό ἠννόησε, καί ἤρχισε, καί ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ, νά δεικνύῃ θλιβεράν ἀδιαφορίαν πρός πᾶν ὅ,τι δέν ἦτο αὐτή ἡ ἀσθενῆς. Δέν ἤνοιγε τά χεῖλη της πρός οὐδένα πλέον, εἰ μή πρός τήν Ἄννιῶ καί πρός τούς ἀγίους, ὁσάκις ἐπροσηύχετο.

Μίαν ἡμέραν τήν ἐπλησίασα ἀπαρατήρητος, ἐνῶ ἔκλαιε γονυπετής πρό τῆς εἰκόνας τοῦ Σωτῆρος.

– Πάρε μου ὅποιο θέλεις, ἔλεγε, καί ἄφησέ μου τό κορίτσι. Τό βλέπω πῶς εἶναι γιά νά γένη. Ἐνθυμήθηκες τήν ἁμαρτίαν μου καί ἐβάλθηκες νά μοῦ πάρῃς τό παιδί, γιά νά μέ τιμωρήσῃς. Εὐχαριστῶ σε, Κύριε!

---

³ Μάλλινο σεντόνι, κροσσωτό κλινοσκέπασμα.

⁴ Μπροῦμυτα.

⁵ Νά βγάλει το πετραχήλι και να το τοποθετήσει στο κεφάλι της.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Μετά τινος στιγμᾶς βαθείας σιγῆς, καθ' ἣν τὰ δάκρυά της ἤκούοντο στάζοντα ἐπὶ τῶν πλακῶν ἀνεστέναξεν ἐκ βάθους καρδίας, ἐδίστασεν ὀλίγον, καὶ ἔπειτα ἐπρόσθεσεν·

– Σοῦ ἔφερα δύο παιδιά μου στά πόδια σου... χάρισέ μου τό κορίτσι!

Ὅταν ἤκουσα τὰς λέξεις ταύτας, παγερά φρικίασις διέτρεξε τὰ νεῦρά μου καὶ ἤρχισαν τὰ αὐτία μου νά βοΐζουν. Δέν ἠδυνήθην ν' ἀκούσω περιπλέον. Καθ' ἣν δέ στιγμὴν εἶδον, ὅτι ἡ μήτηρ μου καταβληθεῖσα ὑπὸ φοβερᾶς ἀγωνίας, ἔπιπτεν ἀδρανῆς ἐπὶ τῶν μαρμάρων, ἐγὼ ἀντὶ νά δράμω⁶ πρὸς βοήθειάν της, ἐπωφελήθην τὴν εὐκαιρίαν νά φύγω ἐκ τῆς ἐκκλησίας, τρέχων ὡς ἕξαλλος καὶ ἐκβάλλων κραυγᾶς, ὡς ἐάν ἠπεῖλει νά μέ συλλάβῃ ὄρατός αὐτός ὁ Θάνατος.

Οἱ ὀδόντες μου συνεκρούοντο ὑπὸ τοῦ τρόμου, καὶ ἐγὼ ἔτρεχον, καὶ ἀκόμη ἔτρεχον. Καὶ χωρὶς νά τό ἐννοήσω, εὐρέθην ἕξαφνα μακράν, πολύ μακράν τῆς ἐκκλησίας. Τότε ἐστάθην νά πάρω τὴν ἀναπνοήν μου, κ' ἐτόλμησα νά γυρίσω νά ἰδῶ ὀπίσω μου. Κανείς δέν μ' ἐκυνήγει.

Ἦρχισα λοιπόν νά συνέρχωμαι ὀλίγον κατ' ὀλίγον, καὶ ἤρχισα νά συλλογίζωμαι.

Ἀνεκάλεσα εἰς τὴν μνήμην μου ὅλας τὰς πρὸς τὴν μητέρα τρυφερότητας καὶ θωπείας μου. Προσεπάθησα νά ἐνθυμηθῶ μήπως τῆς ἔπταισά ποτε, μήπως τὴν ἀδίκησα, ἀλλὰ δέν ἠδυνήθην. Ἀπεναντίας εὗρισκον, ὅτι ἀφ' ὅτου ἐγεννήθη αὐτὴ ἡ ἀδελφὴ μας, ἐγὼ, ὄχι μόνον δέν ἠγαπήθην, ὅπως θά τό ἐπεθύμουν, ἀλλὰ τοῦτ' αὐτό παρηγκωνιζόμεν ὀλονέν περισσότερον. Ἐνθυμήθην τότε, καὶ μοί ἐφάνη ὅτι ἐννόησα, διατί ὁ πατήρ μου ἐσυνήθιζε νά μέ ὀνομάζῃ «τό ἀδικημένο του». Καὶ μέ ἐπῆρε τό παράπονον καὶ ἤρχισα νά κλαίω. Ὡ! εἶπον, ἡ μητέρα μου δέν μέ ἀγαπᾷ καὶ δέν μέ θέλει! Ποτέ, ποτέ πλέον δέν πηγαίνω εἰς τὴν ἐκκλησίαν! Καὶ διηυθύνθην πρὸς τὴν οἰκίαν μας, περίλυπος καὶ ἀπηλπισμένος.

---

⁶ Να τρέξω.

II. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Έχει υποστηριχθεί η άποψη ότι ο Βιζυηνός προωθεί την ηθογραφία προς την κατεύθυνση της ψυχογραφίας. Το «Αμάρτημα της μητρός μου», μάλιστα, είναι κατεξοχήν ψυχογραφικό διήγημα. Επαληθεύεται ο χαρακτηρισμός αυτός από το πιο πάνω απόσπασμα; Να δώσετε τρία παραδείγματα, σχολιάζοντάς τα.

Μονάδες 15

B1. Βασικά χαρακτηριστικά του αφηγηματικού λόγου στο «Αμάρτημα της μητρός μου» είναι, μεταξύ άλλων, η **περιγραφή**, οι **αναδρομές**, η **προσήμανση** και η **αφήγηση σε πρώτο πρόσωπο**. Να επισημάνετε (με ένα παράδειγμα για κάθε περίπτωση) την ύπαρξη αυτών των χαρακτηριστικών στο συγκεκριμένο απόσπασμα και να σχολιάσετε τη λειτουργία τους.

Μονάδες 20

B2. «**Η άρρωστη Αννιώ παραμένει το επίκεντρο του ενδιαφέροντος, αλλά οι πρωταγωνιστές τώρα είναι άλλοι: η μητέρα και ο αφηγητής γιος της [...]**». (Παν. Μουλλάς, «Εισαγωγή» [στο:] Γ. Μ. Βιζυηνός, *Νεοελληνικά Διηγήματα*, Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της «Εστίας» 1998, σ. ρδ'). Συμφωνείτε με την άποψη αυτή; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 20

Γ. «**[...]– Σοῦ ἔφερα δύο παιδιά μου στά πόδια σου... χάρισέ μου τό κορίτσι! [...] Κανείς δέν μ' ἐκυνήγει**».

Με βάση το πιο πάνω χωρίο, να σχολιάσετε σε ένα κείμενο 120-140 λέξεων την απήχηση λόγων της μητέρας στο μικρό Γιωργή.

Μονάδες 25

Δ. Να συγκρίνετε τα συναισθήματα που τρέφει ο συγγραφέας για τη μητέρα του στο απόσπασμα που σας δόθηκε και στο πιο κάτω ποίημά του.

Μονάδες 20

Στην αγιασμένη της μαννούλας μου αγκαλιά

Για ευτυχία εμβήκα, για ζωής χαρά,
κ' εγώ σ' αυτή την πλάσι, καθώς άλλοι
παιδί την έχω αδράξει μ' ελαφρά φτερά,
σε κάθε μόσχο, κάθε ανθό που θάλλει⁷.
Κι αν ευτυχή κανένας δεν μ' εκάλει,
χαρά το είχα καν το βράδυ στη φωλιά
αμέριμνο να γέρνω το κεφάλι
στην αγιασμένη της μαννούλας μου αγκαλιά.

Παλληκαράκι, πλιότερο από μια φορά
η ελπίδα και του πόθου η παραζάλη,
απ' της ζωής μ' εσύραν τα ρηχά νερά
και της ξανθής αγάπης μου τα κάλλη
η ευτυχία, μ' είπαν, θα προβάλη.
Μα, απέθανε η χαριτωμένη κοπελλιά,
και, ναυαγός, ευρήκα παραγιάλι⁸
στην αγιασμένη της μαννούλας μου αγκαλιά.

Λεβέντης, εξερρίζωνα τα γλυκερά
αισθήματα από την καρδιά που πάλλει
κι' αν ρίπτω της πικρής αλήθειας τη σπορά,
αχ, πότε, πότε ένα καρπό θα βγάλη.
Του βίου μ' εγονάτισεν η πάλη
λαχτάρησα ησυχία μια σταλιά,
μα δεν την έχω πια, να γείρω πάλι
στην αγιασμένη της μαννούλας μου αγκαλιά.

Ω Φύσις, δέσποινά μου και μεγάλη,
δεν έχω πια στον κόσμο αυτό δουλειά.
Η αγάπη σου στον τάφο πια ας με βάλη,
στην αγιασμένη της μαννούλας μου αγκαλιά.

*(Τα Άπαντα του Γεωργίου Βιζυηνού. Πρόλογος Σπύρου Μελά.
[...] [Αθήνα:] Εκδοτικός οίκος «Βίβλος» [1955], σ. 723).*

---

⁷ Ανθίζει, ανθοφορεί.

⁸ Περιγιάλι, ακρογιάλι, ακροθαλασσιά.

ΑΡΧΗ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10.30' πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ